

ZAIF KO'RUVCHI BOLALAR BILAN OLIB BORILADIGAN PEDAGOGIK KARREKSION ISHLAR

Kurbanova Nasiba Mirsalimovna

Samarqand shahar Alohida ta'lim ehtiyojlariga iqtisoslashtirilgan

60-son "Nurli maskan" maktab internatida tarbiyachi

ANNOTATSIYA

Ushbu ilmiy maqolada nuqsoni bor bolalar bilan ishlash hamda ushbu jarayonda pedagogik karreksion ishlarning ahamiyati xususida so'z yuritilgan.

***Kalit so'zlar:** imkoniyati cheklangan, ko'rish qobiliyati, pedagogik mahorat, aqliy tarbiya, inklyuziv ta'lim, san'at va sportga jalb etish...*

Imkoniyati cheklangan (nogiron) – bu shaxsiy ehtiyojlarini qisman yoki to'liq o'zi mustaqil ta'minlay olmaydigan shaxs. Nogironlik qabul qilingan tasnifnomaga ko'ra organizmdagi doimiy buzilishlarga olib keluvchi, hayot faoliyatining cheklanishiga sabab bo'luvchi, alohida ijtimoiy qo'llab-quvvatlashga ehtiyoj sezuvchi insonlardir. Imkoniyati cheklangan insonlar ikki turga bo'linadi: Aqliy imkoniyati cheklanganlik va jismoniy imkoniyati cheklanganlik.

Jumladan: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning O'zbekiston ijodkor ziyolilari vakillari bilan uchrashuvdagi "Adabiyot va san'at, madaniyatni rivojlantirish – xalqimiz ma'naviy olamini yuksaltirishning mustahkam poydevoridir" mazmunidagi fikrlari ko'zi ojiz yoshlarni ham san'at va adabiyotga jalb qilish, kitobxonlik madaniyatini oshirish yuzasidan amaliy ko'rsatma sifatida xizmat qilmoqda. Zero, yurtboshimiz yuksak ite'dodli ko'zi ojiz yoshlar qatlamini har tomonlama qo'llab-quvvatlash bo'yicha g'amxo'rdirlar.

O‘zbekiston Respublikasi Qonunchilik palatasi tomonidan 2020-yil 22-iyulda qabul qilingan, Senat tomonidan 2020-yil 11-sentabrda ma’qullangan O’RQ-641-sonli “Nogironligi bo‘lgan shaxslarning huquqlari to‘g‘risidagi” qonunining 8, 38, 40-moddalari asosida bugungi kunda ko‘zi ojiz bolalar ta’lim-tarbiyasiga davlatimiz tomonidan katta e’tibor va imkoniyatlar berilmoqda. Shuningdek, bu qonunning 8-moddasida qayd etilgan “Nogironligi bo‘lgan bolalarning rivojlanayotgan qobiliyatini va o‘z individualligini saqlab qolish huquqini hurmat qilish prinsipi” dan kelib chiqib nogironligi bo‘lgan bolalarni har tomonlama va uyg‘un rivojlantirish, ularning ijtimoiy faolligini oshirish, mehnatga bo‘lgan qiziqishiga ko‘maklashish, ta’limga, ilm-fanga, texnikaga, san’at va sportga jalb etish maqsadida nogironligi bo‘lgan bolalar manfaatlarini, ularga nisbatan bajariladigan barcha harakatlarda ustuvorlik yaqqol seziladi.

Ushbu qonunning 38, 40-moddalarida yozilishicha, davlat organlari nogironligi bo‘lgan shaxslarning har biri uchun mosroq bo‘lgan tillarni, muloqot qilish usullari va vositalarini rivojlantirish, Brayl alifbosini, muqobil harflarni, nutq va og‘zaki muomala ko‘nikmalarini o‘zlashtirish, shuningdek o‘qituvchilarni va maktab xodimlarini inklyuziv ta’lim masalalarida o‘qitish, imo-ishora tilini va Brayl alifbosini biladigan nogironligi bo‘lgan o‘qituvchilarni ta’lim muassasalariga ishga joylashtirish yordamida nogironligi bo‘lgan shaxslar uchun ko‘makdosh bo‘lgan loyihalar tahsinga sazovordir. Bundan tashqari, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 21-dekabrda qabul qilingan “Nogironligi bo‘lgan shaxslarni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash, ularning bandligiga ko‘maklashish hamda ijtimoiy faolligini yanada oshirishga oid qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida” PQ-57-sonli qaroriga muvofiq: “Yoshlar ishlari agentligi (A. Sa’dullayev) Yoshlarga oid davlat siyosatini qo‘llab-quvvatlash jamg‘armasi mablag‘lari hisobidan har yili 500 nafargacha nogironligi bo‘lgan yoshlarni ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash maqsadida quyidagi yo‘nalishlar uchun subsidiya ajratib borish tizimini joriy etsin:

Nodavlat ta'lim tashkilotlarida kasb-hunarga o'rgatish, ularda kasbiy ko'nikmalarni shakllantirish, axborot texnologiyalari, kompyuterda dasturlash amaliyoti, umumta'lim fanlari va xorijiy tillarni o'rgatish, shuningdek, zarur hollarda yashash va transport xarajatlarini qoplash uchun;

Kasbga tayyorlash, qayta tayyorlash, malaka oshirish, tadbirkorlik va kasb-hunarga o'rgatish kurslarini muvaffaqiyatli tugatgan hamda maxsus sertifikatni olgan, shuningdek, tadbirkor yoki o'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida davlat ro'yxatidan o'tganlarga asbob-uskuna va mehnat qurollarini xarid qilish uchun.

Belgilansinki, subsidiyalar har bir nogironligi bo'lgan yoshning talabiga muvofiq, bazaviy hisoblash miqdorining 50 baravarigacha bo'lgan miqdorda mazkur badda ko'rsatilgan yo'nalishlardan bittasi uchun ajratiladi." kabi ko'rsatmalar berildi.

Davlatimiz rahbari ko'zi ojiz yoshlarning ta'lim-tarbiyasiga ham alohida e'tibor qaratib, bu borada bir nechta qarorlar imzoladilar. Jumladan, 18.04.2022 yildagi "Ko'zi ojiz va zaif ko'ruvchi bolalar uchun ixtisoslashtirilgan maktab-internatlarda ta'lim berish sifatini oshirish hamda ular faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-209-sonli qarorida: "Ichki ishlar vazirligi hamda Xalq ta'limi vazirligining ko'zi ojiz va zaif ko'ruvchi bolalar uchun ixtisoslashtirilgan maktab-internatlarni Ichki ishlar vazirligiga birlashtirish hamda ularni "Nurli maskan" ixtisoslashtirilgan maktab-internatlari (keyingi o'rinlarda — "Nurli maskan" maktablari) deb nomlash to'g'risidagi taklifiga rozilik berilsin

Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, Imkoniyati cheklangan, shu jumladan, ko'zi ojiz insonlar jamiyatning ajralmas bir bo'lagi sifatida insoniyat tomonidan tan olinishi, e'tibor ko'rsatilishi va ko'mak berilishi muhim ahamiyatga egadir. Chunki, Ijtimoiy tengsizlik jamiyat va davlatning taraqqiy etishiga jiddiy to'siq bo'la oladi. Imkoniyati cheklangan insonlarning boqimandaligiga barham berib, ularni ilm-fanga, kasbga yo'naltirish orqali jamiyatga foyda keltirishlariga erishish g'oyat rivojlangan davlatlarga xos bo'lgan jihatlaridan biridir. Bu borada davlatimiz turli sohalarda

jahonandozalari asosida chora-tadbirlarni yo'lga qo'ysa yanada maqsadga muvofiq bo'lar edi...

REFERENCES

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning 03.08.2017 yildagi O'zbekiston ijodkor ziyolilari vakillari bilan uchrashuvdagi ma'ruzasi www.president.uz
2. ORQ-641-sonli “Nogironligi bo'lgan shaxslarning huquqlari to'g'risidagi”, 8-modda, 21.12.2020, www.lex.uz
3. PQ-57, 5-bandi, 21.12.2021, www.lex.uz
4. PQ-209-sonli “Ko'zi ojiz va zaif ko'ruvchi bolalar uchun ixtisoslashtirilgan maktabinternatlarda ta'lim berish sifatini oshirish hamda ular faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”, 1-bandi, 18.04.2022, www.lex.uz
5. Mannopov, S., Karimov, A., Qurbonova, B., & Dilobar, J. (2022, February). THE EMERGENCE AND DEVELOPMENT OF MUSIC. In *Archive of Conferences* (pp. 49-52).
6. Sultonali Mannopov, A., Abdusalom Soliev, U., & Tokhir Shokirov, R. (2021). Development of Uzbek National Singing Art during Independence. *Annals of the Romanian Society for Cell Biology*, 6845-6853.
7. Abdulhay Karimov Tursinovich, & Alijon Ergashev Abdullayevich. (2022). MILLIY-AN'ANAVIY MUSIQIY CHOLG'U SOZLARINING TASNIFI. *Archive of Conferences*, 245-248. Retrieved from